

● จักรพงษ์ ธีววรรณ

ปัญหาขยะล้นเมืองยังคงเป็น

ปัญหาสำคัญของสังคมไทย หลายฝ่ายพยายามเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากปริมาณขยะมหาศาลที่เหลือใช้จากการอุปโภคบริโภคของประชาชนยังมีจำนวนมาก ข้ำรายการจัดการเก็บก็ไม่ได้มาตรฐาน จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของชุมชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ดังนั้นการจัดการปัญหาขยะจึงจำเป็นต้องจริงจัง โดยเฉพาะกับขยะที่มี "สารพิษ" เจือปน ไม่เช่นนั้นจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ดังเช่นที่เกิดขึ้นกับชุมชนชาวบ้าน ต.โคกสะอาด อ.ฆ้องชัย จ.กาฬสินธุ์

ตำบลแห่งนี้มีทั้งหมด 12 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 80 ยึดอาชีพตระเวนรับซื้อของเก่าและขยะอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดจากทั่วประเทศเพื่อมาแยกชิ้นส่วนขายสร้างรายได้

ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เครื่องซักผ้า เครื่องยนต์ต่างๆ ฯลฯ ถูกนำมาแยกชิ้นส่วนกันภายในครัวเรือน ทำให้แต่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ย ตั้งแต่หลักหมื่นถึงแสนบาทต่อเดือน

บุญกว้าง ม่วงมนตรี ชาวบ้านน้อย หมู่ 7 ต.โคกสะอาด เล่าว่า เมื่อก่อนมีอาชีพทำนา แต่ตอนนี้มาทำอาชีพตระเวนรับซื้อของเก่าและคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดเพื่อจะนำมาแยกชิ้นส่วนขาย

เขาบอกว่า ทำงานนี้มานานกว่า 20 ปีแล้ว งานนี้สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้เป็นอย่างดี โดยจะมีการรับซื้อของเก่ามาแยกเอาเฉพาะเหล็ก ทองแดง อะลูมิเนียม พลาสติก และลวดตะกั่วส่งขายต่อไปให้กับนายทุนที่มารับซื้อ

บุญกว้าง บอกอีกว่า ส่วนชาวบ้านเองที่ไม่มีทุนรับซื้อก็จะมารับจ้างคัดแยก ได้รายได้วันละ 300 บาท โดยเหล็กกับพลาสติกเก่าเมื่อแยกออกมา จะสามารถขายได้ กิโลกรัมละ 9 บาท ส่วนอะลูมิเนียมจะได้ราคา กิโลกรัมละ 190 บาท และลวดทองเหลืองและทองแดงได้ราคา กิโลกรัมละ 140 บาท

บุญกว้าง ทราบดีว่า สิ่งที่ทำอยู่นั้นเสี่ยงที่จะป่วยเป็นโรคพิษภัยจากสารตะกั่ว เพราะต้องรับสารพิษจากการสูดดมโดยตรง เท่านั้นยังไม่พอยังมีควันจากการลักลอบเผาขยะในพื้นที่

'ขยะอิเล็กทรอนิกส์' สร้างรายได้หรือตายผ่อนส่ง

เพื่อนำตะกั่วไปขายกับปัญหาการกำจัดขยะที่ไม่ได้มาตรฐาน

"ปัญหานี้เกินความสามารถในการจัดการของทาง อบต.โคกสะอาด ซึ่งเป็นอันตราย แต่ก็ไม่มีวิธีป้องกันตัวเองเบื้องต้น โดยการสวมหน้ากากและถุงมืออย่างมิดชิด และล้างมือหลังทำงานเสร็จ แม้รู้ว่าเป็นอันตรายแต่ก็ต้องทำเป็นถือเป็นอาชีพหลักแล้ว"

แม้ว่าตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมาขยะประเภทนี้จะสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในพื้นที่นี้เป็นกอบเป็นกำ แต่ทุกวันนี้พวกเขาก็ต้องดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางพิษจากสารตะกั่ว เนื่องจากเมื่อคัดแยกชิ้นส่วนที่มีมูลค่าส่งขายไปแล้ว เศษชิ้นส่วนที่เหลือจากการขายจะถูกนำไปทิ้งในบ่อขยะของ อบต.โคกสะอาด ซึ่งนับจนถึงวันนี้มีมากมายมหาศาล

ประสิทธิ์ชัย ผังรอดรัตน์ ปลัดอาวุโสอำเภอฆ้องชัย ระบุว่า ปริมาณขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่เข้ามาในพื้นที่นี้เฉลี่ยวันละ 200 ตัน รวมแล้วเดือนละกว่า 6,000 ตัน โดยเฉพาะชิ้นส่วนที่ไม่มีราคาไม่สามารถขายและเป็นอันตรายนั้นถูกนำไปทิ้งในบ่อขยะบ้านหนองบัว หมู่ 3 จนปัจจุบันนี้ไม่มีขยะที่เหลือจากการคัดแยกมากกว่า 2 หมื่นตันในแต่ละปี ซึ่งสิ้นกินการกักเก็บเนื่องจากขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้ไม่ย่อยสลาย

"สิ่งที่ชาวบ้านต้องการในขณะนี้คือการแหล่งกำจัดขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้มาตรฐาน เพราะกว่า 20 ปีที่ประกอบอาชีพนี้ มีจำนวนขยะได้เพิ่มพูนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ขยะที่เหลืออยู่นั้นเกินขีดความสามารถของท้องถิ่นที่จะเข้าไปจัดการ จึงอยากให้ส่วนกลางเข้ามาช่วยแก้ไขเพราะ ในขณะนี้อาชีพที่ทำเงินกำลังทำให้ชาวบ้านตายผ่อนส่ง"

เศษชิ้นส่วนเหลือทิ้งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นวัตถุอันตรายและไม่ย่อยสลายซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่สูดดมหรือสัมผัสกับสารพิษตกค้าง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเล็กที่จะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโต พัฒนาการ

อยากให้ส่วนกลางเข้ามาช่วยแก้ไข เพราะอาชีพที่ทำเงินกำลังทำให้ชาวบ้านค่อย ๆ ตายผ่อนส่ง

» ประสิทธิ์ชัย ผังรอดรัตน์

ทางสมอง และระบบภูมิคุ้มโรค

ข้อมูลล่าสุดจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ลงพื้นที่สุ่มตรวจเลือดของประชาชนเป็นเครื่องยืนยัน "ภาวะเสี่ยง" ที่ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้กำลังเผชิญอยู่ได้เป็นอย่างดี

ศิริศักดิ์ บุญชัยแสน สาธารณสุข อ.ฆ้องชัย บอกว่า ที่ผ่านมามีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงพื้นที่ให้ความรู้และแนะนำวิธีการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง ทั้งวิธีการป้องกันการสูดดมสารพิษตะกั่ว อีกทั้งยังทำการสุ่มตรวจเลือดประชาชนในพื้นที่ แยกเป็นผู้ใหญ่ 89 คน และเด็กเล็ก 129 คน

จากการสุ่มตรวจเลือดผู้ใหญ่ จำนวน 89 คน และเด็กเล็ก จำนวน 129 คน พบว่าในกลุ่มผู้ใหญ่ตรวจพบสารตะกั่วในเลือดสูง และอยู่ภาวะเสี่ยงต่ออันตราย จำนวน 3 ราย

"ที่สำคัญในกลุ่มเด็กเล็กพบว่า มีเด็กที่มีสารตะกั่วที่อยู่ในภาวะเสี่ยงมากถึง 21 ราย และมี 1 ราย ซึ่งยังเป็นเด็กอนุบาล มีปริมาณสารตะกั่วในเลือดสูงอยู่ในขั้นอันตรายและต้องอยู่ในความดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด"

สาธารณสุขอำเภอผู้ไ้ เชื่อว่าสถานการณ์จะน่าเป็นห่วงมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะทุกครัวเรือนจะมีการรับงานไปคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน เพราะฉะนั้นชาวบ้านจึงต้องมีความตระหนักในการดูแลป้องกันเพื่อไม่ให้รับเอาสารพิษเข้าสู่ร่างกาย

สุดาภรณ์ รัตนบุคตา ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองบัว ระบุว่า ผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ที่เป็นเด็กเล็กนั้นเริ่มมีปัญหาด้านพัฒนาการจากการรับสารพิษตะกั่วเข้าไป และพิษตะกั่วยังเข้าไปทำลายเม็ดเลือดขาวด้วย

“ที่ทำได้ตอนนี้คือเฝ้าระวังตามศูนย์เด็กทุกแห่งในตำบลโคกสะอาดเพื่อดูแลรักษาเบื้องต้น แต่สิ่งที่ต้องการคือคำแนะนำกับการณรงค์ที่ถูกวิธีกับการบริการแก้ไขด้านป่อขยะใหม่”

ทุกวันนี้ป่อขยะในพื้นที่ซึ่งมีเนื้อที่อยู่เพียง 20 ไร่กำลังประสบปัญหาไม่เพียงพอต่อการกักเก็บขยะ ทั้งที่ท้องถิ่นและส่วนกลางก็รับรู้ปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดีแต่การแก้ไขปัญหานั้นพื้นที่คงทำได้เพียงฝังกลบและสร้างกำแพงกันไว้

ผู้ใหญ่ประยูร ก้อนวิมล ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 บ้านหนองบัว ซึ่งเป็นพื้นที่ตั้งของป่อขยะ เล่าว่า ที่ผ่านมากรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงกรมอุตสาหกรรมโรงงานก็เคยลงพื้นที่มาแล้วหลายครั้ง และรับรู้ปัญหาทั้งหมดแต่ทำได้เพียงการแนะนำและบอกว่าจะเข้ามาสร้างแหล่งกำจัดขยะให้ แต่ที่ผ่านมานานกว่า 5 ปี ก็ไม่เคยมีใครนำงบประมาณเข้ามาแก้ไขปัญหาให้กับชาวบ้าน

ด้านหนึ่งขยะอิเล็กทรอนิกส์เหล่านี้สร้างอาชีพและรายได้ให้กับชุมชน แต่อีกด้านหนึ่งก็ทิ้งปัญหาร้ายแรงเอาไว้ โดยพิษร้ายที่แฝงอยู่ในขยะเหล่านี้ส่งผลให้คนในพื้นที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการ “ตายผ่อนส่ง” หากหน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดการเอาใจใส่ไม่เร่งจัดการแก้ไขปัญหาเรื้อรังที่เกิดขึ้นโดยเร็วก็อาจทำให้พื้นที่ที่เคยเป็น “ชุมทอง” กลับกลายเป็น “หลุมศพ” ได้ในที่สุด

พี

พื้นที่ ต.โคกสะอาด อ.หนองชัย

อยู่ทางทิศใต้ของ จ.กาฬสินธุ์ เป็นอำเภอที่ติดกับ จ.ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม มีประชากรอยู่ในพื้นที่ จำนวน 12 หมู่บ้าน 1,896 ครัวเรือน 7,584 คน โดยชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือรับซื้อของเก่าและขยะอิเล็กทรอนิกส์มาแยกชิ้นส่วนส่งขาย โดยเฉพาะเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ทุกชนิด ทั้งโทรทัศน์ ตู้เย็น พัดลม เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า เครื่องยนต์ของยานพาหนะต่างๆ นำมาแยกคัดเอา เช่น เหล็ก ทองแดง อะลูมิเนียมขาย ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการนำเข้าขยะอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุดในประเทศไทย

มีการคาดกันว่ารายได้จากอาชีพคัดแยกขยะอิเล็กทรอนิกส์ทำให้มีเงิน

โคกสะอาด'ขยะไฮเทค' มากที่สุดในประเทศ

หมุนเวียนในตำบลนี้อย่างน้อยวันละ 5 ล้านบาท หากเฉลี่ยรายได้ในครัวเรือนจะตกอยู่ที่ 3-5 หมื่นบาทต่อเดือน บางรายมีรายได้มากถึงเกือบ 1 แสนบาทต่อเดือน นายวิเศษ มุระดา รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกสะอาด กล่าวว่า ขณะนี้ชาวบ้าน ต.โคกสะอาด กำลังประสบปัญหาด้านสุขภาพในการสูดดมสารพิษระหว่างการคัดแยกขยะ นอกจากนี้ยังมีปัญหาขยะอิเล็กทรอนิกส์ล้นบ่อเก็บ เนื่องจากมีการนำชิ้นส่วนมาทิ้งในบ่อขยะ

เฉลี่ยอย่างน้อยเดือนละ 5-6 พันตัน ทำให้ไม่มีที่กักเก็บ และขาดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งทาง อบต.และอำเภอก็พยายามเข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าว การฝังกลบ สร้างกำแพงกันไว้ แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

ดังนั้นจึงอยากเรียกร้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานกรมอุตสาหกรรมเข้ามาบริหารจัดการเพื่อไม่ให้ประชาชนได้รับผลกระทบไปมากกว่านี้